

Učiteljski List

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1. in 16. vsakega meseca. Uredništvo v Trstu, ul. Ruggero Manna št. 20, I. n. Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Trstu, hrvaški na naslov: Vinko Šepić nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L. 24. — Upravišтво v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Štev. 17.

V Trstu, dne 1. novembra 1920.

Leto I.

V. ORLJAK.

O nadzoru učitelja

Pošto valja da što zbitije i jezgrovitije pišemo, za to hoću samo da nešto i ukratkó rečem o naslovnoj temi. O njoj ne čemo biti istog nazora al' ipak za to ne smijemo šutiti o toli važnom pitanju. Pitam: je li potreban i svrsishodan nadzor nas učitelja? je li opravdano, da netko naš rad nadzire i kontrolše? Zar samo školski? a izvanškolski? — U ime odgovora nek svaki od nas ispita svoju savest i uoči sebe i svoju okolinu, pak tek onda da sami sebi dademo odgovor, akoprem svi dobro znamo, kako nam je stari zakonik postavio na tucete nadzornika i nadziratelja svake ruke i čefa. — Odvajkada imadomo mi nastavnici mnogo „nadziratelja“, pozvanih i nepozvanih, a valjda čemo ih imati i u napredak. To stoji do same naravi pučke, narodne škole. Škola jest „politikum“, pak za to državna vlast i političke stranke turaju svoje prste u školu, pa i svećenstvo iz verskih valjda razloga. Poznato mi je, da se je jedan od svećenika toliko prisvojio vlasti nepozvano, da je javno u crkvi kritikovao učiteljstvo svoga okoliša hvaleći nekoje, a druge omalovažujući. I roditelji naravno školske dece imadu pravo — prigovarati; uzdržavatelji škola takodjer. Svi, svi nas jadnike „nadziru“, bolje, bockaju i žale, ali nitko nas zaista ne nadzire kompetentnim avtoritetom i sposobnošću. A ipak uprav potreban je takav nadzor. Svagdje i na svakome mestu je potreban pametan nadzor, pa i u školi. Nadzor dašto ne bi bio baš umestan jedino u predmevanju, da je nastavnik potpun, ceo čovek: da je nepogrešiv. Znamo predobro, da to ne stoji. I drugi stališi, pa i najvećasni, broje med svojim članovima ljude slabe gradje i zle volje. Akoprem učitelj ima da vredi priznatim i osposobljenim pedagogom i uzgajateljem, te uzornikom njemu poverenoj mladeži i okolini, ipak ima i u našim redovima — zašto da ne rečemo — svakovrsnih ličnosti raznih intelektualnih i moralnih svojstava. Ne idu bo u učitelje mladići birani samo po umu i srcu iz najplemenitijih obitelji kristalnih karaktera. Nismo naivni ovo utvrditi o sebi, nit nam mogu šta s ove strane prigovoriti ostali stališi. Mi učitelji dakle nismo savršeni, a tko je? a jesmo podvrženi mnogim izvanjskim uplivima i okolnostima, te svako od nas ne može da vrši ili ne će svoje svete dužnosti u školi, a izvan škole upadaju u oči, ako i retki, primeri nedolični po učitelja. Za ovakav učiteljski živalj, regbi, potreban je nadzor i bezodvlačno očinsko posredovanje. Imade medju nama nastavniciima dalje i takovih, koji svoje učiteljsko delovanje spajaju sa svojim ličnim i obiteljskim, odnošajima podređujući ga ovima, ili omalovažujući i zanemaruju svoje učiteljsko zvanje i poslanje, bacivši se u druga poslovanja spekulativne naravi. Tu je umestan regulator — učiteljski regulator. Al' tu se može slučiti, da baš ovakovi elementi ne pozele sebi nikakva nadzora, pa ni s učiteljske strane; poželit bi mogli nasuprot — kad već mora biti kakav nadzor — da bude poveren osobama niskog obzorja te plitkog moralnog neveau držeći se ove: da vrana vrani očiju ne vadi. Najsavesniji i najzauzetniji nastavnici usuprot traže i žele stručni nadzor sa strane priznatih idealnih školnika. Pa to je naravno: ovakovi hoće da im barem netko vidi i prizna požitvovan rad. Učiteljski stališ po svojoj naravi jest jedan od onih, koji ne stiče lasno i neposredno hvale i pohvale. Često i prečesto se dogadja, da baš vrsne i savesne učiteljske duše trpe sa progonstva, zlobe i nerazumevanja. Njihov moral pako zahteva po-bedu pravice nad zlobom, nesebičnog rada nad niskom rabotom; traži, da istina dodje na videlo. Ovakov učitelj iskreno želi, da mu vredna pozvana osoba upozna i prizna rad i da ga zaštititi pred

četom zavidnika, zlobodnika i afariste. I učitelj je čovek plemenite ambicije, kojoj treba da udovolje pozvani krugovi nakanom, da ga obodri na daljni ustrajni rad. — Imade učitelja, osobito mladjih, koji su na teškoj mucu znajući, rade li pravo ili ne. Tu će mu pomoći valjan nadzornik i upravitelj na višerazrednici, pa tada da podvostručenom silom dalje radi na školskomu polju. Imada medju nama i takovih, koji po svojem temperamentu i odgoju ne mogu ustrajno revnovati, ako im to njihovo revnovanje nije poznato — javnosti. Traže, barem u duši, priznavanje publike. Pa nek im se udovolji, samo da se radi, pošteno radi. Ne mogu svi ljudi, pa ni učitelji, da rade dobro u ime samog dobra; idealno za ideal. Malo je ovakovih ljudi. Smatramo ih cvetom ljudstva; sličje ružama na trnju, cveću u goloj planini. Apostoli su moralnog života. Ovakovi ne bi potrebovali nadzora, al' je dobro i pametno, da im rad bude poznat, pa da služe uzorima. — Neretko se dogadja napokom, da vrsan i poletan učitelj moralno pada usled zlobe i potvore gubeći dobar glas u svome okolišu. Njemu valja da priskoče u pomoć pozvani čimbenici te suzvanici i učiteljsko udruženje. Kako je poželjno, da zlo podlegne dobru, tako valja da podlegne zlobnik višoj čudorednoj ličnosti. —

Iz dosad rečena razvidno je, da sam za učiteljev nadzor, al' da ga nadziru plemenite učiteljske duše: najprije strukovni nadzornici, a onda staleška organizacija po svojem odboru. Prvi ga ne će moći dostatno kontrolisati, niti mu rad upoznati, a još manje pravedno oceniti; tu valja pritegnuti u nadzorno telo zvanično društvo, koje bi se moralo boriti ne samo za učiteljev materijalni i društvent boljitak, nego i za moralne probitke hvaleći i bodreći dobre, a zle kudeći, barem u 4 ili 6 oka. Učiteljev rad vrši se na mnogim pozornicama, ne samo u školi, pak je za to uz blagi al' mudri nadzor školskog nadzornika nuždan i nadzor sa strane učiteljske organizacije, da nesebične učitelje bodri i jača, a nevredne, nehajne i neradne da dozove k dužnosti i radu.

Ja dapače smatram nadzor sa strane učiteljskih krugova mnogo svrsishodnijim nego li je ovaj sa strane školskog nadzornika. Mnogomu stalno nameštenu nastavniku većma će imponovati javnost, nego jedinica u osobi školskog nadzornika; ta javnost u našem slučaju je staleška organizacija i njezin odbor. Prijatelj i kolega mnogo može postići u četiri oka. Držimo se načela: učitelja nek nadzire učitelj, službeni i neslužbeni, ovi kao učiteljski pročelnici. Ovo načelo dobiva sada u novije doba osobito značenje. Sada je prilike ne pogodjuju učitelji radu, naprotiv nam zaustavljaju duh i vežu nam ruke i noge. Nesredjeno sadašnje stanje tako upliva i na najvrsnije učitelje, da se takorekuć začaju otvoreno raditi i u školi, da ne padne komu u oči, da je valjan nastavnik i da ne mora radi „malariae“ u svet trbuhom za kruhom. Mi dakle, ako svi znaci ne varaju, ne možemo polagati važnosti u službeno nadzorništvo sada, a nismo ni prije. Starije učiteljstvo to dobro znade. Kot nadzornici, ne svi, dolazili bi onako u pohode u školu da udovolje zakonu — forme radi, pa nikomu ništa. A kada vidjesmo u školi veleučenoga zemaljskoga školskog nadzornika? Po Bogu, brate, reci, kada? Birokratizam, formalizam: dva moderna cveta na pobeljenu grobu. Ako je tko, „nadzirao“ učitelja, činio je to zlonamerno da ga optuži. Policijski sistem! Mesna i kot. školska veća po svojoj strokturi nisu nas mogla nadzirati u pravom smislu. Mi bijasmo i jesmo i danas — slobodni; a najveću slobodu uživa nerad, nevaljan rad. A narod? roditelji? I oni vode kojekakvu kontrolu nad učiteljem: hvale ga ili kude - za - hiptom. Vrlo retko se dogadja, da bi tužbe došle na pravo mesto. Nije svagda roditeljska, u nas seljačka, kritika pravedna, ali obzirni učitelj valja da računa njome prema onoj: glas puka, glas

Boga. — Inače uza sve spomenute nadzirateljne organe čuti se učitelj, osobito u školi, relativno slobodnim bićem. — Sloboda je zlatna reč i vrlo je potrebna po napredak moralni i materijalni pojedinca i naroda. Slobodan nek bude i učitelj u školi u pogledu načina rada i poduke,

Al' svoboda nalikuje dvorezu nožu, kojim se reže hleb i — ubija ljude. Sloboda u radu vrlo je i neobhodno potrebna, a sloboda u neradu vodi rasulu i propasti —; ovu slobodu nerada valja pod svaku cenu sprečiti nadzorom i poliativnim sredstvima službeni i neslužbeni organi, osobito učiteljsko udruženje, kojem su najbolje poznati učitelji i njihovo delovanje. Mnijem dapače, da bi se opravdane tužbe proti učiteljski osobi upravile najprije na njegovo društvo, a onda tek na školsku vlast. — Disciplinarne istrage i kazne jesu kadagod na mestu, al' mogu na učitelja ubitačno delovati, dočim upliv sa strane kolega blaži i kreпча moual dotičnika; a ovo je prava svrha svakog nadzora.

Kad smo ustanovili, da je nadzor nad učiteljevim radom i životom potrebit, i ako smo uvereni, da je uz službeno nadzorništvo nužno i privatno učiteljsko, tada moramo zaključiti, da bi bilo uputno unesti u našu organizaciju još jedan \$, koji bi dao odboru pravo i dužnost, da budnim okom prati čitav učiteljev život: školski, javni i zasebni, pa da u nepovoljnom slučaju posreduje. Inače, bojim se, mogli bismo imati svakim danom manje rada i radnika na školskom polju. A živimo u zaratno doba, koje traži od nas nastavnika podvostručeni rad oko razbijanja ratnih kobnih posledica.

Pri proučevanju vzgojnega vprašanja.

(Zbral K. Podvelbški).

Ako hočemo prav in globoko premotriti vsa vzgojna vprašanja, zlasti pa ona o dušeslovju, tedaj nam ne zadostuje le suhoparno opazovanje na podlagi suhih statistik, temveč treba nam je globokega, dolgotrajnega konkretnega opazovanja, samoizkušnje. Vse spada skupaj: znanost in izkušnja. Šele tako je potem mogoče podati stalno delo.

Učili so pred nami že in mi seveda kot stroge posnemovavci še tudi danes učimo vse preveč le za glavo, a srce puščamo v nemar. Naš pouk upošteva pri otroku le intelektualno stran, ne pa tudi, kar je posebno važno, moralne. In tako se greši, kot sem že omenil, vsepovsodi, ne samo pri nas. To je že nekaka internacionalna bolezen.

Kako je stvar razumeti? Otrok ima že po naravi globok čut človekoljubnosti, on je že nekako predestiniran za pravega člana človeške družbe. Treba bi bilo torej le od strani njegove okolice in ne samo šole, ta čut razviti in napeljati na pravo pot. Nasprotno, mi vsi pridno pomagamo čut človekoljubnosti v otroku zatreti. Saj je znano, da si otroci radi pomagajo. V šoli pove tovariš tovarišu, kako in kaj naj odgovori učitelju, ako vidi, da sam ne zna. Učitelj ga za to součenečvo dobroto kaznuje. Medsebojna pomoč, obzir do manj nadarjenega, to so polja praktične etike.

Velike važnosti je tudi, uvesti v šolo takozvano pedagogiko pomoči. Ako kak sošolec (sošolka) zboli in pride nekega dne zopet v šolo, tedaj je kaj umestno, da napelujemo otroke do tega, da takemu učencu čestitajo in izrazijo veselje nad zopetno srečno vrnitvijo. Seveda prevzame to nalogo v imenu celega razreda le posamezen sošolec (sošolka). Lahko se pa pripeti, da otroka že delj časa ni v šolo ter je hudo bolan. No, potem pa odpošlje učitelj zastopstvo vsega razreda (2 učenca) k bolniku, da želi slednjemu

zdravje v imenu vseh. To veže otroke medseboj, to daje šoli pravi pomen! Kaj je isto odposlanstvo videlo in zvedelo, poroča potem pred celim razredom. Dobro je, beležiti take šolske dogodiljaje v poseben razredni zapisnik, da ostane stvar živa še naslednikom. Morda taka šolska deputacija razveseli celo bolnika s primernim darom (sadje, pecivo ali kaj bolniku prikladnega).

K poglavju o človekoljubnosti lahko tudi mnogo pripomore to, da se spomnimo v šoli godu sošolcev oz. sošolk. Zopet čestita dotičnemu posamezniku v imenu vseh, v kratkih in jedrnatih besedah. Že pred nekaj leti smo brali v „Popotniku“ o snutju odborov iz vrst šolarjev, kateri naj bi prevzeli za določeno dobo (1 mesec, 2 tedna) vso skrb za red in samovladanje v šoli. Torej bi istemu odboru pripadla lahko, razun omenjenih nalog, še vsa gori omenjena človekoljubna dela, ki so gotovo ravno toliko važna, kakor sta red in snaga. Slednje je le nekaj zunanjega, medtem ko dela praktične etike prevzamejo vso notranjost.

Morda ne trdim preveč, ako pravim, da na ta način lahko šola mnogo pripomore do mirnega, poštivovalega bivanja človeštva medseboj.

Seveda je, razun naštetih dogodiljajev v življenju otroka, še mnogo prilik, ki ga vodijo na pravo pot, da postane enkrat človek in ne zgolj stroj.

„Izpraševalne“ komisije.

Vest o izpraševalnih komisijah za učiteljska usposobljenja smo prejeli prepozno, da bi se bili mogli že v zadnji številki našega lista nekoliko podrobneje pobaviti z njo. Storimo tedaj danes to, čeravno so ti slavni izpiti že pred vrati, kar pa ne jemlje našim besedam čisto nič na vrednosti. Ko smo brali prvi del odloka gen. civ. komisarijata, ki je bil objavljen v tržaški „Edinosti“ (mi sami nismo še doslej prejeli naravnost od oblasti niti črke uradnega spisa, ker naš list menda zanjo sploh ne obstoja) smo bili sila radovedni, kakšne so te komisije, ki jih je naša šolska oblast skrpucala v dobrih petnajstih dneh! Vedeli bi bili radi za imena mož, ki bodo presojali sposobnosti naših najmlajših tovarišev in obenem odločali o njihovi strokovni zrelosti. Da nam je bilo toliko na teh imenih, je pripomoglo tudi uverjenje, da je od sestave izpraševalnih komisij odvisen ne samo strokovni napredek naših mladih kolegov, ampak da je od tega tudi odvisna vsa prihodnost našega šolstva. Komisija, ki naj odloča o strokovni zmožnosti ljudskošolskega učitelja, mora biti najprej sama doma v vseh panogah teoretskega in praktičnega šolskega znanja. Le v tem slučaju bodo uspešno zavarovane koristi ljudskega šolstva in tudi najprimitivnejše kulturne potrebe širokih ljudskih mas.

In ko smo drugega dne čitali v istem časopisu

popolni imenik članov recenih komisij, nam je bilo zopet enkrat jasno, da se šolska oblast ne zaveda, ali noče zavedati vse škode, ki jo povzroča našemu šolstvu z brezglavimi in za silo skrpucanimi ukrepi, ki naj ravnajo naše šolsko življenje po pravi poti. Vsakdanja praksa nam kaže, da je ta pot namerjena nazaj in da mora naše šolstvo po krivdi teh novodobnih šolskih „pedagogov“ in „administratorjev“ v najkrajšem času popolnoma propasti. Resnost, s katero skrbi oblast za kulturne potrebe našega ljudstva, se kaže v najlepši luči v sestavi izpraševalnih komisij, ki nam jih je poklonil v zadnjih dneh gen. civ. komisariat. Te komisije naj izprašujejo naše učiteljstvo? One naj odločujejo o zrelosti naših ljudi in tudi o bodočem razvoju našega šolstva?

Pravzaprav se nam komisija za Kastav ne zdi toliko slaba, ker so v nji člani, ki so dolga leta poučevali na učiteljskih ter jih moramo smatrati že vsled tega za strokovnjake, ki imajo gotovo toliko pedagoške in metodiške izobrazbe, da bo njih delovanje v korist ljudski šoli, učiteljskemu stanu in jugoslovenskemu narodu. A tudi ta komisija ima nekatere člane, ki so zašli vanjo takele bolj — za parado.

Komisija v „Tolminu“ pa je taka, da človeka kar strese ob sami misli nanjo. Po članih, ki so zastopani v nji in ki jih tudi dobro poznamo, lahko trdimo, da je človek, ki jo je sestavljal na gen. civ. komisariatu lahkomišelen kakor otrok, ker se igračka z našim šolstvom, kakor z žogo. Nočemo tu blatiti osebnosti posameznikov, ali upravičeni smo popolnoma, da odklonimo tako sestavljeno komisijo, ker velika večina njenih mož ne pomeni na našem šolskem polju niti — prazne ničle. Dovolj je, če naglasimo, da so med desetimi člani le trije, ki poznajo slovenski jezik tako, da bi lahko neovirano opravljali posle izpraševalcev slovenskega učiteljstva. Sloveščina ostalih bo pa gotovo taka, da bo razmerje med izpraševalcem in izprašancem isto, kakor med Francozom in Italijanom. Naj spomnimo samo na žalostne jezikovne eksperimente „slavnoznanega“ sestavljalca lanskim humorističnih... ne, pardon! šolskih beril! Kaj naj pa rečemo o drugih članih, ki so zasedli v naši šolski organizaciji svoje stolčke zaradi zaslug na najrazličnejših poljih, ki nimajo z našim šolstvom nič odpraviti. Take ljudi moramo odločno odklanjati. Oblast naj jih nagradi, kakor že hoče, a nikakor ne sme tega storiti na račun slovenske šole, še manj pa na račun duševnega razvoja našega učiteljstva. Šola le ustvarjena za slovensko ljudstvo in se mora razvijati iz dobrega v boljše, kar je pa mogoče edino le, če se v isto smer razvija tudi učiteljstvo. Slovensko učiteljstvo ne more trpeti med ali nad seboj nobenih paradnih prikazni; te naj plašijo še za vnaprej po uradih kr. komisariatov!

IZ ORGANIZACIJE.

Pozivamo ovime učiteljstvo čitave stare Istre kotara Pazin, Pulj, Poreč i Kopar na izvanrednu glavnu skupstinu, što će se obdržavati u četvrtak dne 18. novembra u 10 sati p. p. u Pazinu uz sledeći dnevni red:

- 1) Otvorena reč i priopćenja;
- 2) čitanje zapisnika zadnje skupštine;
- 3) rasprava o preustroju učitelj. udruženja;
- 4) pretrgivanje društvenih pravila;
- 5) event. biranje odbora (ili novih odbornika);
- 6) razgovor o novim čitankama;
- 7) slučajnosti i rasprava o postavljenim predlozima.

Opaska. 1) Umoljavaju se suzvanici, da promisle i razmisle način, kako da se raskrojimo na više učitelj. „kružoka“, a ipak da smo svi mi čitave Istre ne izuzev Liburniju i Kvarnerske otoke vezane vezom solidarnosti i skupnog rada. 2) Zbog ispita osposobljenja, što će se držati u prvoj polovici novembra u Kastvu, kamo će oveliči broj naših mladih kolega, ne može se skupština obdržavati prije.

Sastanak nastavnika Hrvat. puč. škola koparskog kotara držao se 21. oktobra na bužetskom kolodvoru (Počekaju), da raspravi domaća i općenita učiteljska i društvena pitanja. Prisustvovalo je 7 učitelja i 8 učiteljica. Suzvanici: Fr. Krbavac i V. Findle neispričano izostaše. Sastanak se bavio pitanjem novih čitanaka, o promeni društvenih pravila i o reorganizaciji učiteljskog udruženja, o učiteljskim natečajima te o postavljenim predlozima. Sastanak se izjavio, među ostalim, za jedno jedincato učiteljsko društvo za čitavu staru Istu zapadno Učke. Pošto će 40—50 nastavnika polagati u Kastvu od 1.—15. novembra ispit vposobljenja, utanačilo se, da se drži u četvrtak dne 18. novembra u Pazinu glavnu skupstinu učiteljstva četiriju kotara Istre. Nek ovo izvole uvažiti i uzeti na znanje zanimano učiteljstvo i njihovi predstavnici. — Prihvatilo se dalje jednoglasno predlog, da se prisutni učitelji ne nateču za raspisano mesto učitelja II. (?) reda na hrvatskoj školi u Buzetu s razloga, što afera kolege Kaz. Rade-ja, čijim suspendiranjem ostalo je mesto prazno, nije smatrati još rešenim. — Na ovaj zaključak upozorjuju se ostali kolegi. — Da nam učiteljski sastanci ne budu preveć monotoni i i mirni, uglavilo se započeti sa skupnim pevanjem u mešovitom zboru, čime se kani doprvesti k usavršenju učiteljstva u pevanju. Brigu za to poverilo se kolegicama Z. Špehar i K. Vučetić.

S.

Okrajni šolski svet v Logatcu razpisuje z odlokom od 4. okt. 1920., štev. 1324-1-4 sledeča voditeljska in učiteljska mesta: I. Po 1 mesto definitivnega voditelja na štiri-razredni šoli v

LISTEK

Samozatajevanje.

(Foerster: Lebenskunde - Selbstbeherrschung).

1. Čemu nam je samozatajevanje?

„Samozatajevanje“ — kako suhoparna beseda! V mladosti poslušamo to besedo z občutkom, kakršnega ima isker vranec opravljen z usnjatimi povodci. Ali pa kakor žejen človek pri bistrem studencu, iz katerega ne sme zajemati. Samozatajevanje — glasi se kakor zdravilo, predpisano mladini od odraslih. V naslednjem pa vas hočem prepričati o ravno nasprotnem. Oziroma ne bom vas prepričeval, prepričajte se raje sami. Četudi bi ne bilo prav nobenega odraslega in bi živeli otroci kje na kakem velikem otoku, kjer bi daleč okoli ne bilo nobenega učitelja — bi že po preteku nekaterih tednov spoznali, da je samozatajevanje eden izmed najdragocenejših življenjskih zakladov. Prav lahko bi ljudje živeli brez železnic, brez telefona, brez peči na plin in brez električne luči — brez samozatajevanja pa gotovo ne. To vam hočem pojasniti, da boste sami uvideli, zakaj je temu tako:

Predstavljajte si, da vas je na morju dohitel vihar, ki vas je — kakor Robinzona — zanesel na otok, kjer bi si morali, kakor divjaki, postaviti skupna domovja in bi morali tudi za prehrano skrbeti skupno. Ali menite, da vam je pri postavljanju domovanj dovolj, ako razpolagate z lesom, kamenjem in s čvrstimi rokami? Nikakor ne — samo važneje je, da zua vsak posameznik premagovati samega sebe. Čemu to? Zato, ker

se sicer že v prvi uri vse razide v prepiru. Skupnemu življenju ljudi je samozatajevanje ravno tako potrebno, kakor je nebesnim svetovom potreben oni strogi zakon njihovega kroženja — ko bi vsako nebesno telo prosto letelo v zraku kakor lastavice, bi kmalu ležalo vse v razvalinah. Zvezde imajo le to prednost, da jim svoje prave poti ni treba še le iskati — medtem ko spoznajo ljudje prav čisto šele po mnogih nezgodah, da se jim je v njihovem gibanju ozirati na to, da niso sami na svetu in marsikoga, ki noče tega spoznati, pretresejo udarci tako, da sploh ne more več naprej.

Torej vam govorimo tu o tem zato, da vam je možno zadobiti pravo pot, predno nastanejo nezgode, o katerih se ne ve, ali jih srečno prenesemo ali ne?

Gotovo vam je iz prirotopisa — toliko iz živalstva, kolikor iz rastlinstva — znano, da zapade poginu vse, kar se ni prilagodilo razmeram in hrani ter da živi le ono, ki je najbolje oskrbljeno s potrebnimi udi. Ko bi na pr. lev bil moder, namesto rumen, bi se ga že od daleč opazilo in ne bi se mogel priplaziti do nobene živali. Ko bi škrlanček ne bil rdečkast, bi ne mogel tekati po polju, ker bi ga takoj opazila ptica-roparica. Celo ptičja jajčeca so tako prilagodena okolici. Vzemimo na pr. čudovito bistré oči roparic. Ptica-roparica bi s slabim vidom kmalu morala poginiti! Tudi v človeški družbi je taka prilagoditev potrebna. Kar je levu žrelo, ptici-roparici bistro oko, pticu perotnica — to je človeku samozatajevanje. Komur ta zmožnost manjka, mora v človeški družbi poginiti — ravno tako, kakor mora, kdor ne zna plavati, utoniti v vodi.

Seveda ni človeška družba tako kruta, kakor narava. Onega, v katerem je premalo samozatajevanja, ne pusti kar tako v pogubo. Skušga vzgojiti. Predvsem pride v poboljševalnico ali v zavod in kakemu strogemu učitelju in tudi ko je odrasčen, imamo z njim več potrpljenja — seveda ne uživa več pravega spoštovanja. Slednjič pa mine tudi potrpljenje. Kdor stanovitno vstraja pri svojem in nima sebe v oblasti, je kmalu osamljen in nihče se noče dalje ukvarjati z njim. Družba ga izloči ravno tako, kakor izločuje kri vsa tuja telesa in kakor izločuje ledenik kamenje na obeli straneh svoje poti. Saj se to že v šoli opazi. Kdor se ne ozira na udobnost in želje drugih, ostane kmalu brez prijatelja. Za življenje je slabo oskrbljen in ako tega pravočasno ne opazi in ne izpolni zamujenega, se mu lahko prerokuje slabo življenje.

Spoznali ste torej: skupnemu človeškemu življenju je samozatajevanje ravno tako neobhodno potrebno, kakor so ptici potrebne perotnice, gosi plavalne mrenice in ribi škrge. Če torej kdo reče: Nočem biti vezan na nič, delal bom, kar bom hotel, — je to ravno isto, kakor bi hotel orež plavati po zračnih višinah brez peroti.

Samozatajevanje pa ni potrebno le v človeški družbi na splošno takó, da smo ji strpljivi. Omeniti nam je tudi posamezne slučaje v življenju, ko nam nemoč nad nami samimi prav posebno škoduje. Poizkusite si predstavljati, kako se mora počutiti človek, ki nima v oblasti svojih mišic. Otroku pade v vodo, rad bi ga rešil in že je pri otroku, kar mu naenkrat odpovedo moči — medtem, ko tone tik njega otrok, katerega je hotel rešiti, mora on sam klicati pomoči. Se huje

Planini, na dvorazrednih šolah v Rovtahn, v Ho-
tederžici, v Vojskem ter na enorazrednih šolah v
Zadlogu in na Ledinah. II. Po eno mesto defi-
nitivnega učitelja je razpisano na šolah v Spodnjem
Logatcu, Spodnji Idriji, Vojskem in na Rovtahn.
2 definitivni učiteljski mesti sta razpisani na šoli
v Zgornjem Logatcu. — Vse podrobnosti tega
razpisa so na razpolago vsem kompetentom pri
vseh šolskih vodstvih imenovanega okraja in pa
na vseh ostalih okrajnih šolskih svetih zasede-
nega ozemlja. Prošnje je vložiti do 15. no-
vembra 1920.

Civ. komisariat v Gorici (okrajni šolski svet) razpisuje z odlokom od 19. okt. 1920.,
štev. 938/3 na ljudskih šolah s slovenskim učnim
jezikom sledeča mesta:

1) Nadučiteljska mesta na dvo- in večrazrednih
šolah: Št. Andrež, Batuje, Bukovica, Kal, Cerovo,
Kozana, Deskle, Dol pri Ajdovščini, Grgar, Go-
renjopolje-Ložice, Lokavec, Opatjeselo, Pevma,
Št. Peter, Prvačina, Kojško, Rihemberg, Rošinj,
Solkan, Sovodnje in Vogrsko.

2) Mesta za učitelje-voditelje na enorazrednih
šolah: Bate, Dol pri Opatjenselu, Gojače, Lom,
Otlica, Podšabotin, Ravne, Zapotok, Šeberljak,
Tevče, Stomaž, Vedrijan, Višnjavik in Vrh pri
Kanalu.

3) Mesta za potovalne učitelje: Levpa-Navrh,
Podlaka-Lokovec in Tribuš-Krtovšče.

4) Učiteljska mesta na večrazrednih šolah: Aj-
dovščina, Kanal, Čepovan, Dornberg, Grgar, Lo-
žice, Miren, Podgora, Prvačina, Kojško, Rihem-
berg in Solkan.

5) Mesta za učiteljice na dvo- in večrazrednih
šolah: Bajnsica, Bilje, Bukovica, Kamnje, Kal,
Cerovo, Deskle, Dornberg, Št. Florijan, Grgar,
Lokovec, Miren, Opatjeselo, Vitovlje, Ozeljan,
Pevma, Št. Peter, Prvačina, Kojško, Renče, Ri-
hemberg, Ročinj, Solkan (dve mesti), Šmarje,
Vrtojba in Vogrsko.

S temi službami spojeni prejemki so določeni
postavi od 20. julija 1914 dež. zak. štev. 24 ter
v okrožnici predsedstva ministrskega sveta od
dnd 8. januarja 1920., štev. 118 (5010 b).

Prošnje je vložiti do všteteja 15. novembra 1920.

K razpisu učiteljskih mest iz logaškega
okraja moramo opozoriti vse eventualne prošilce
iz drugih okrajev, da so s temi službami zdru-
ženi prejemki po deželnih zakonih bivše
Kranjske od dne 29. aprila 1879., h katerim
je še dodati prejemke, določene z odlokom
Osrednjega urada za nove dežele v Rimu od dne
8. januarja 1920, štev. 118 (5010 b).

ŠOLSKE VESTI.

Kam jadramo? Težišče moči vsakere organi-
zacije leži v njeni notranji disciplini. In sicer v
disciplini njenega vodstva in tudi v disciplini ši-

rokih mas njenega članstva. Dušna zrelost ustvarja
v posamezniku čut vzajemnosti, zmisel za disci-
plino v organizaciji, da radevolje podreja svoje
osebne interese koristim splošnosti, dobrovedoč,
da s tem pomaga i sebi preko trenutnih potreb
lastnega jaza do zavojenja stalnih pridobitev. du-
ševnih in telesnih, vsega stanu, kateremu pripada.
Do najvišje možnosti razvit čut solidarnosti in
stanovske discipline imamo priliko opaz vati dan-
zadnem med sindikalno izšol nimi masami ročnih
proletarcev. V najmanjši meri so razvite te lastno-
sti v takozvanih duševnih krogih. Ne bomo raz-
iskovali tu vzrokov tega pojava, dovolj bodi, da
ga pribijemo!

Med duševne proletarce spadamo tudi mi, ju-
goslovenski učitelji, in kakor nam kažejo znamenja
zadnjih dni, hočemo že v prvih mesecih svojega
organizacijskega življenja pokazati, da vise i na
nas iste slabosti in bolezni, ki tarejo vse tako-
zovane emancipirane proletarce. Imamo svoja učiteljska
društva, imamo svojo „Zvezo“, a kaj nam
pomenijo te stanovske organizacije, nam najlepše
osvetljuje ta dva slučaja: Posamezna učiteljska
društva in „Zveza“, to je bilo stališče, ki se da
reassumirati v dveh besedah: Načrt zavržemo, ker
je negacija vsakršnega demokratizma, pljuska v
obraz zdravim težnjam sodobnega šolstva. To je
bila parola, ki jo je izdala „Zveza“, to je bilo
stališče, ki so ga zavzela učiteljska društva, naše
stanovske organizacije. To bi tedaj moral biti
tudi „credo“ vsakega posameznika, Pa se ni zgo-
dilo tako! V drugi polovici septembra skliče
oblast deželno učiteljsko konferenco, ki naj rešuje
zavoženo barko učnih načrtov. Človek bi mislil,
da se naši ljudje (tudi če so bili eventualno iz-
voljeni na okrajnih uradnih konferencah) ne bodo
udeležili tega dela za hrbtom učiteljskih organi-
zacij. In vendar se je tako zgodilo! Ne vemo
sicer natančno za število udeležnikov iz vrst or-
ganiziranega jugoslovanskega učiteljstva, a bili so
nekateri in to nam zadostuje. Učiteljska društva in
„Zveza“ naj nam bodo odslej le nekake športne
igračke, ki naj nam pomagajo preganjati teh pustih
dnevih popoldansko dremavico, ker nam po
praksi, ki jo mi sami izvajamo, ne morejo biti
pravi vodniki v našem stanovskem gibanju. Tako
postajo naše organizacije iluzorne in res ne vemo,
čemu naj bi se nekaterniki ubijali z delom in no-
sili na svojih ramah odgovornosti, ko pa gremo
lahko vsak po svoji poti na lov za — stolčki.
Vprašamo tedaj še enkrat; kam jadramo?

Drugi slučaj zadeva vprašanje „Delavske zbor-
nice“ in ga mi kot vestni kronisti tudi moramo
zabeležiti.

Dne 23. septembra t. l. je zboroval v Kopru
učiteljski sindikat za istoimni okraj. V poročilih,
ki ga je prinesel o tem zborovanju „Il Lavora-
tore della Sera“ od 29. septembra, beremo ta le
sklepni odstavek: Končno se predstavi deputa-

cija slovenskih kolegov (iz koprškega okraja) in
prosi pojasnila za eventualni vsprejem v sindikat
nje in še drugih. Odgovorilo se ji je, naj vsakdo
osebno vložil prošnjo na koprško sekcijo sindi-
kata. Ta bo prošnje proučil, bo o vsakem pro-
silcu posebej poizvedoval in končno odločil o
vsprejemu. Kdor hoče v učiteljski sindikat, naj je
Slovenec ali Italijan, se mora otresti vsakršnega
nacionalističnega mišljenja.

Tudi v tem slučaju ne vemo za število in imena
teh bodočih naših desidentov, ali opozoriti bi jih
vendar hoteli, da ni vprašanje našega vstopa v
„Delavsko zbornico“ še rešeno in da ne moremo
razumeti njih sile, s katero iščejo poti, ki naj jih
odpelje iz naše srede še prej, ko je sploh podan
vzrok zato.

To sta dva slučaja, ki smo jih morali pokazati
jugoslovanskemu učiteljstvu, da bo videlo, kje je
kal bolelni, ki mora zrušiti tudi najtrdnjši orga-
nizem. Stanovske discipline in čuta solidarnosti,
teh dveh predpogojev vsakršnega sindikalnega
življenja, se bomo morali pač še učiti od skrom-
nega in morda tudi še nepismenega delavca. To
pa ni hudomušen paradoks, ampak je gola in
čista resnica!

Državna realka in gimnazija v Idriji. Izšlo je izvestje
državne višje realke ter višje gimnazije v Idriji za šolske
leto 1919-1920. Nova sezija (v italijanskem in slovenskem
jeziku) II. leto. Iz statistike posnemljemo, da je vstopilo
na realko v šolskem letu 1919-20 258 rednih učencev in
4 hospitantje; od teh je prestopilo na gimnazijo ob njeni
otvoritvi 23 učencev, ob zaključku šolskega leta je bilo
227 učencev. Vsi so bili Slovenci. Po rojstnem kraju je
bilo 129 (t. j. 57% vseh učencev) iz Idrije, iz ostalega
zasedenega ozemlja le 78, iz Jugoslavije in Nemške Av-
strije 20. Veronauk kot neobvezen predmet sta obispo-
vala 202 učenca. Z odliko je pomaknjenih, oziroma odpu-
ščenih 14, pomaknjenih 160, pripuščenih k ponavljalnemu
izpitu iz 1 predmeta 17, iz 2 predmetov 22, in treh 12;
zavržen 1, neizprašan 1.

Tekom šolskega leta je bilo 6 terminov za zrelostne
izpite: V jesenskem terminu (11. X. 1919.) je delalo izpit
5 kandidatov (1 z odliko, 1 soglasno in 3 z večino gla-
sov), v izrednem terminu 25. X. 1919. 1 kandidat soglasno,
v izrednem terminu 19. XII. 1919. 1 kandidat soglasno, v
februarskem terminu 3 kandidati (1 soglasno, 2 z večino
glasov), v izrednem terminu 22. IV. 1920. 3 kandidati (2
soglasno, 1 z večino glasov), v rednem glavnem terminu
22 kandidatov (1 z odliko, 17 soglasno, 4 z večino
glasov).

Gimnazija se je ustanovila s 1. oktobrom 1919.
27. oktobra so se otvorili nižje trije razredi. Vpisanih je
bilo vse skupaj 31, (izrecno za gimnazijo pravzaprav le
8, kajti 23 učencev je prestopilo iz realke). Koncem šol-
skega leta je bilo še 27 učencev, v prvem razredu 20, in
v tretjem 7. Drugi razred je bil z odlokom 29. novembra
1919, štev. 074362 B slovesno pokopan, ker je ostal od
dveh vpisanih učencev samo še eden. Komentarja ni
treba... in mi se še hudujemo nad oblastmi, ki nam vzdr-
žujejo kompetenten razred z vsemi profesorji in učili za
enega samega učenca!...

Izmed učencev je bilo 13 (torej polovica) iz Idrije, vse
ostalo zasedeno ozemlje, kateremu je generalni komisari-

prede človeku, ki ne zmore svojih strasti in svojih
slabih nagnenj, ki je suženj vsakega najmanjšega
dražljaja, ki se poraja v njem. Morda bi mi znali
imenovati kak primer? Najbolj znan primer je
pač oni o pijancu, ki prav dobro vè, da ga žene
njegovo početje v pogubo, a je kljub temu pre-
šibak, da bi se zoperstavil. Toda poiščite si slu-
čajev iz lastnega življenja! Vsakdo si želi v živ-
ljenju dobrega prijatelja ali dobre prijateljice.
Toda kako si pridobiti dobrega prijatelja? Morda
potom časopisa z inseratom: „Iščem prijatelja“?
Znano vam je, da nam je k pridobitju drugih
potrebna neka privlačna sila. Kako naj pridemo
do nje? Marsikdo jo ima že od narave — toda
ta ne izda mnogo, ako se izve, da je dotičnik
egoist. Potrebno je torej, da nam drugi zaupajo,
da nikakor ne mislimo samo nase, temveč, da
čutimo tudi z drugimi; to pa moramo dokazati,
kar se često zgodi že z malenkostmi. Če na pr.
opazim v šoli, da si tovariš ni prinesel nič sadja,
medtem ko imam jaz okusno, sočno jabolko, in
mu ponudim polovico ali celo celo jabolko, bo
tovariš spoznal, da čutim z njim in mogoče se
mi odzove — z malimi uslugami se začena pri-
jateljstvo. Spomnite se, kako je prišlo do tega,
da ste si tovariša izbrali za prijatelja — gotovo
je bila na njem kaka malenkost, ki vam jo pri-
jala. Toda povrnimo se k slučaju z jabolkom!
Žalibog se pri tem često poraja nepremagljiva
ovira, ki nam brani darovati jabolko. Prav radi
bi ga dali, a nekaj nam brani. Kaj pa? Česa
potrebujemo, da jabolko darujemo? — Samozaj-
jevanja! Najraje bi jabolko sam pojedel in ga
ne dal od sebe; to je največja zapreka prijatelj-
stvu. Zato je zelo priporočljivo vaditi se že v
prvi mladosti premagovati svoj dobri tek in svojo

sladkosnednost, da se imamo v oblasti, če pride
kdaj slučaj, pridobiti si prijatelja.

Vzemimo drug slučaj! Pred dvema leti sem
imel v šoli malega Francoza, ki se je zelo trudil
govoriti nemško, a je pri tem često delal
prav smešne napake. Seveda so ob takih prilikah
vsi otroci prasnili v smeh, kar je pa dečka tako
osupnilo, da ni bil več zmožen nobenega odgo-
vora. Ko je nekoč bil odsoten, pravim otrokom,
naj se vmislijo v mučni položaj malega Fran-
coza in naj pomislijo, kako bi njim bilo pri srcu,
ko bi bili kje v tuji deželi zasmehovani; obenem
pripomnim, naj bi dečku raje pomagali iz za-
drege. Uvideli so — toda o prihodnji priliki se
nekateri zopet zasmejejo. Njim samim je bilo
zelo nerodno, tudi žal jim je bilo — premagati
se pa vendar niso mogli. Mišice-smešnice se niso
hotele pokoriti srcu in otroci so se morali sme-
jati, četudi so se tega sramovali.

Vam je-li znano, kedaj potrebujemo največ sa-
mozatajevanja in kedaj najbolj obžalujemo, da
se nismo premagali? — Če smo komu obljubili,
da ne izdamo kake skrivnosti. To se je pripetilo
Emici, kateri je prijateljica nekaj zaupala, a šele
tedaj, ko je Emica trdno in sveto obljubila, da
ne zine nikomur ničesar. Toda komaj je prišla
domov, že je tam v kotu nekaj čebljala sestrici
in ravnokar zašepetala: Toda-bodi tiha! Še ti-
stega večera pa je ono skrivnost izvedela sestrica
prijateljica, ki je vse povedala svojemu bratu.
Naslednjega dne pa je bratec zakričal popolnoma
glasno vso skrivnost v svojem razredu. Prav po-
gosto toži ta ali oni, da si ne more najti prija-
telja — pri tem pa ne pomisli, da je vsemu
temu kriv le njegov jezik. Premislite, tako je z
vami samimi — če si boste želeli prijatelja, si

boste vendar želeli takega človeka, kateremu lahko
popolnoma zaupate. Kakor gotovo veste, da
solnce vzhaja vsako jutro, tako gotovo morate
vedeti, da prijatelju lahko zaupate. Kakor hitro
se pa izve, da je le kako malenkost izdal, vam
je to kakor zbodljaj v srce — takoj spoznate: to
ni človek, kateremu lahko zaupam. Kakor se v
eni točki ni znal premagati, tako mu ni zaupati
tudi v drugih ozirih. In kako je potem žal one-
mu, ki se ni znal vzdržati! V samozatajevanju
se ni vadal — torej mu je bolj za klepetanje,
nego za prijateljsko zvestobo.

Vaja v molčanju in pridobitev moči nad njim
je torej mnogo koristnejša, kakor pridobitev še
tako mogočnih mečnic. Z mečnicami si kvečjemu
lahko prislužimo odlikovanje pri tekmi, medtem
ko si s samozatajevanjem pridobimo zaupanje
drugih — brez tega smo pa ubogi, zapuščeni
ljudje!

Spomnili se bode še mnogih slučajev, ki nam
jasno kažejo, kako nam v življenju služi samo-
zatajevanje. Toda vseh ne bomo naštevali. V
bistvu pomeni torej samozatajevanje to, da je
človek v sebi samem samostojen gospodar, ne
pa da mora kakor služabnik ali hlapec ubogati
mišicam, jeziku in drugim takim stvarim. Slu-
žabniki in hlapci morajo slušati gospodarja, kajti
on ima pregled v vsem, on preračuna dobitke in
izdatke ter premisli, kako se vsaka posameznost
strinja s celoto. Kdor je podvržen svojim nago-
nom in strastem, svojemu šegetu in svojim
muham, bo moral okusiti najhujše kesanje, kajti
kar je storjeno brez glave, se nikoli ne strinja s
celoto in često povzroča nered in zmešnjavo.

(Prevel Vladimir.)

jat posvetil ta hram prosvete, se je odzvalo s samimi 13 učenci. (Nehvaležnost!) Na obeh zavodih je poučevalo v istem letu 1919-20 20 učnih moči. Toda razun telovadnega učitelja, ni nobenega definitivnega učitelja na zavodu, kajti edini definitivni profesor na zavodu Juro Kuzelički je na »dopustu«. Ostali definitivni učitelji (9) pa so bili le prideleni zavodu, od teh pa je za gimnazije in realke kvalificiranih le 5, in še od teh sta bila suspendirana od službe 2, eden pa, t. j. slavni avtor ljudskošolskih beril prof. dr. A. de Michelli pa je na dopustu v... študijske svrhe.

Učiteljski prejemki po Torrejevi razpredelnici. objavljeni z odlokom od 18. maja t. l., št. 1129,

Značaj in službena leta	Plača od 1. 5. 1919	Meseč. drag. doklade za zakon.	za samce
Začasni učitelj . . .	3100	200	165
Stalni učitelj . . .	3600	"	"
Po 4 letih . . .	4000	"	"
" 8 " . . .	4400	"	"
" 12 " . . .	4700	"	"
" 16 " . . .	5000	"	"
" 20 " . . .	5300	"	"
" 24 " . . .	5600	"	"

Poleg plače in stanarine imajo učitelji pravico do neke vrste stanarine, kakor sledi:

V občinah čez	5000 prebivalcev — letnih	200
" " " 10000	" " "	300
" " " 20000	" " "	400
" " " 30000	" " "	600
" " " 50000	" " "	800
" " " 100000	" " "	1000
" " " 200000	" " "	1200

Kakor smo že zadnjič omenili, dobje oženjenec za vsako osebo, ki živi v družini, po 0,85 L na dan. — Davek za pokojnino se plačuje v Italiji od plače in stanarine; dohodninski davek pa od vseh dohodkov.

Zbor svečnikov sv. Pavla daje vsem katehetom na znanje sledeče: Glasom odloka gen. civ. komisariata v Trstu št. 311/8492 se razveljavljajo vsi dosednji dekreti, nanašajoči se na poučevanje kršč. nauka; verstvo se lahko poučuje v vseh dopoldanskih urah, tudi nepretrgano. Urnik za ta predmet določita sporazumno šolsko vodstvo in cerkovna oblast. Tržaška šolska vodstva so prejela nalog, da povabijo h konferencam tudi katehete. Pravice veronauka ostanejo neizpremenjene, le nekatere, času primerne izpremembe so se izvršile in sicer: 1) Veronauk ni več obvezen predmet. Stariši, ki nočejo pošiljati otrok k veronauku, morajo podati šolskemu vodstvu primerno izjavo. 2) Laiški učitelj ni obvezan nadzorovati otrok pri verskih vajah.

Izpraševalne komisije za učiteljske izpite Komisija v Tolminu je sestavljena tako: Prof. G. Lorenzoni, preds.; prof. dr. A. de Michelli, preds. nam.; člani: E. Medich, nadzornik v Logatcu; prof. B. Calvi; G. Vaselli, nadzornik v Kopru; Keršič Al. in Kaban E.; prof. A. Pavšič; Bandelj V. in Treleani E. — Komisija v Kastvu ima sledeče člane: prof. dr. Ciubellich, preds.; nadzornik prof. M. Zgrablić, preds. nam.; člani: prof. J. Jakac; nadzornik M. Cociancich; nadzornik A. Kraizer; nadzornik N. Pegan; K. Jedretich; A. Mučalo; prof. K. Pribil; M. Šepić in A. Rišlavy. Svoje mnenje o teh komisijah smo povedali na drugem mestu. Dodajemo še to, da bomo njih delovanje pazljivo zasledovali in da hočemo rezultate naših raziskavanj v priliki objaviti.

Dodatek k poročilu o zborovanju »Zaveze« v Mariboru. Sestavek o tem zborovanju smo bili sestavili na podlagi poročila »Učit. Tovariša«, ki je na nekaterih mestih precej skrivnostno. Nejasen je posebno oni odstavek, ki govori o mariborsko-velikovških resolucijah, o katerih je poročal A. Hren. Od druge strani smo prejeli k tej točki sledeče pojasnilo: Poročilo Antona Hrena o znanih mariborsko-velikovških resolucijah z ozirom na stališče napram Slomškovi Zvezi (klerikalni učiteljski organizaciji v Sloveniji) in politiki sploh je bilo temeljito in konstatiram, da je zbudilo živahno zanimanje. Ne gre za malenkost! Resolucije so resen poizkus preloma s preteklostjo, s popolnim očiščenjem našega strankarsko zastupljenega ozračja. Dehata ni bila vselej na mestu. Dokazala je, da mnogi ne ločijo preteklosti od sedanjosti ter da se le preradi izgube v strankarsko pobarvane po-

lemike, ki nam nič ne koristijo. Neumestno je, iskati direktnih krivcev a nikakor nam ne škoduje, če konstatiramo, da smo marsikaj pogrešili, saj smo vendar ljudje, ki smo vzrastli v po političnih in mnogokrat osebnih bojih zastrupljenem ozračju. Objektivnost je tudi tu na mestu.

§ 2. pravil UYU je res sestavljen v smislu teh resolucij, toda v praksi se vselej ne da prav lahko tega udelejevati, a mnogo krivde za to ima tudi naše politično časopisje, ki se ne more otresti navade, da smatra šolstvo in učiteljsvo objektom svoje politike razdiranja, blatenja in sumničenja, a zadnja niso v tem ravno glasila SLS).

Glede uredniškega mesta naš izvestitelj pravi: Uredniško vprašanje je ostalo začasno nerešeno, ker se za skoraj zastojkarski posel noče nihče več ponuditi v tarčo malenkostnim strankarskim Abderitom.

*) § 2 UYU, ki ga omenja tu naš izvestitelj, pravi pod točko a) Namen udruženja je združitev vsega jugoslovenskega učiteljsva naše države v enotni stanovski organizaciji na osnovi državlanske ter z jamstvom politične in verske svobode.

Učiteljski upokojevalci v Italiji. Število učit. upokojevalcev je na 1. febr. t. l. doseglo 7362, ki so po višinah pokojnin porazdeljeni tako-le: 1502 z manj nego 500 L letne pokojnine; 3164 s pokojnino od 500—1000 L; 2633 s pokojnino od 1000—2000 L in 63 s pokojnino nad 2000 L. Še bolj strašna je slika, ki nam jo nudi tabela pokojnin vdov učiteljskih upokojevalcev. Od teh je 1029, ki imajo 250 L letne pokojnine; 898 s pokojnino od 250—500 L; 629 s pokojnino od 500—1000 L in 17 s pokojnino nad 1000 L. — Da se odpomore tej revščini do preuredbe penzijskega fnda, je stavljen predlog, da se nakaže tem trpinom predjem na bodoče pokojninske pobojske in sicer za upokojevalce 1500 L, a za njih vdove pa 1000 L.

Z ozirom na ureditev učiteljskih pokojnin v Italiji je zavzel učiteljski sindikat v Bologni sledeče stališče: 1) Starost upokojevalca naj se giblje od 45. do 55. leta, službena doba pa od 20. do 35.; 2) pokojnina ne sme biti manjša od polovične plače, ki jo je imel prizadeti v zadnjih 3 službenih letih in je jemati v obzir tudi draginjske doklade, stanarino in vsakršne posebne doklade; 3. kdor je dosegel določeno službeno dobo, naj se mu dodeli poseben suplent; 4) penzijski prispevki naj se odračunavajo od vseh učiteljskih prispevkov; 5) država mora dati na razpolago učiteljskemu penzijskemu skladu potrebno svoto za pokritje večjega stroška, ki bo nastal po definitivni uredbi sklada. Pri tej poslednji točki je sindikat poudaril skrivno države v vprašanju penzijskega sklada, ker se je šele 20 let po sprejetju zakona Casati (s katerim je bil juridično ustanovljen ta sklad) odločila, da ga tudi v resnici ustanovi. Ako nima pokojninski sklad zadostnih sredstev in mu jih država tudi noče dati, tedaj je edino njena dolžnost, da prevzame ta zavod v lastno režijo in uredi vprašanje pokojnin po zahtevah pod točko 1.).

Književnost in umetnost.

Vabilo na nabo. Naročila ozir. naročnino (L 450) za »Gor. Koledar« 1921 in priloga »Božje solze«, poslovenil dr. Al. Gradnik, (glej »Učiteljski List« št. 15) sprejema do 15. t. m. vsaki dan popoldne v svojem stanovanju (Salita di Greta 1/II. nadstr., vrata 7) tov. France Eržen, učitelj na Slov. zasebni šoli v Trstu.

„Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice.“ Prevel Cvetko Golar. V Ljubljani, 1920. Založila »Narodna založba«. Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani. — Ta zbirka pravljic je tista zbirka, ki jo je bila pred leti odklonila »Družba sv. Mohorja« s karakteristično opazko, ki nam jasno ilustrira nivo naših očakov v raznih odborih. Tista opazka se je glasila: »Žal, da ne moremo sprejeti iz enostavnega razloga, ker so Rusi pravoslavne vere...« — Bog jim odpusti greh iz enostavnega razloga, ker ne vedo, kaj delajo! Škoda le, da trpi radi takih in enakih »rodoljubov« ves narod. Koliko lepot bi lahko raztresla družba med narod, ako pomislimo, da šteje skoro stotisoč članov! Tako pa ni molitvenikov ne konca ne kraja... Toda k stvari! Namesto teh pravljic je izdala družba slabe »Pravljice« Mire in Mare s slabimi ilustracijami slikarja Cotiča. — Knjiga »Prelepa Vasiljica« obsega dvanajst ruskih pravljic. Najživahnejše so »Dva iz torbe«, »Prevara«, »Stara gostoljubnost je pozabljena« in »Zlata ribica«, ki je Slovencem že znana in tudi že obdelana v vezani besedi. Ostale pravljice so tudi lepe, vendar vse ne dosežajo pravljic našega Milčinskega. Vsekakor pa je vsaka, od prve do zadnje, boljša od vse zbirke Mire in Mare. — Jezik dober, papir slab — pol knjige ima bel, pol pa svetlorožnat papir. Saj je knjiga vendar za otroke, kaj je treba lepe oblike in finega papirja! Tako si mislijo gospodje. — Ovitek je ilustriral Gaspari, ali vidi se, da so mu plačali malo, zelo malo, ker je slikal tako površno, da bolj ni mogel. Ali to škoduje tudi njemu. — Knjiga »Prelepa Vasiljica« je lep prirastek k našim mladinskim prevodom, kjer je še vedno v bujnem cvetju Turkova in druga plaža. Karel Širok.

Omladinski list, što ga naumismo izdavat v hrvatsku mladež zaposednutog područja našao je

odjeka u svim poštenim srcima, što se klanjaju odgoju mladog sveta, kojem odgoju jedino moramo se uteći, da nam naša uzdanica ne skrene s dedovskog i majčinog puta, nego da joj lečeći ratne moralne rane, postane potpun, ceo čovek. Ovako govore naša srca, a ipak svoje ruke resignirano držimo u — džepu. Ne će da se maknu da grade kuću sreće i oltare u dečjem srcu. Ljubav je lepa i ružičasta, al' za nenu i malotvornu malo tko mari: ne spašava nit rešava. Manje fantazije i sanja, više rada i požrtvornosti. Spomenuti ipak moramo dve poletne duše i poznate omladinske prijatelje i pisce: Jos. A. Kraljića i Lj. Kraljića, koji već najviše svoje sude-lovanje pripisavši već radnje, kao što i suzvanik Drag. Lukež. —

Narodno gledališče v Ljubljani je začelo v letošnji sezoni izdajati Gledališki list, ki ga ureja pesnik in dramaturg Oton Župančič. List izhaja vsako soboto in prinaša poročila o repertoarju gledališča, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fr. Albrecht, A. Funtek, P. Golia, Fr. Govekar, M. Hubad, Fr. Juvančič, P. Kozina, Al. Kraigher, A. Lajovic, Iv. Prijatelj, Iv. Vavpotič, J. Vidmar, O. Župančič in dr. — V prvem tednu letošnje gledališke sezone so igrali v Narodnem gledališču Ivan Cankarovo komedijo »Za narodov blago« in Leonid Andrejevo dramo »Anfisa«, v prevodu našega tržaškega tovariša Iv. Vovka.

RAZNE VESTI.

Savez učiteljskih društev v Dalmaciji je imel 41. sept. t. l. zborovanje v Splitu, na katerem se je reorganiziral kot poverjeništvu UJU za Dalmacijo.

Višje pedagoške šole v Jugoslaviji se smejo otvoriti samo v onih krajih, kjer so vseučilišča. Pogoji za sprejem slušateljev so sledeči: 1. dovršitev učiteljskega, najmanj z zelo dobrim uspehom; 2. najmanj triletno službovanje z zelo dobrim uspehom; 3. praktični učiteljski izpit z istim uspehom in 4. starost največ do 38. leta.

Zgodovinski drobtini. V Črnigori je bila ustanovljena prva ljudska šola v letu 1833., v naslednjem letu pa prva tiskarna. Oboje je ustanovil Petar II. Petrović Njegoš, črnogorski vladika in prvi veliki pesnik srbski. Druga zanimivost je tudi ta, da je pesnitev tega velikega srbskega pesnika »Lažni car Stjepan mali« izšla l. 1851. v Trstu in sicer jo je izdal Andrija Stojković.

Minister prosvete države SHS je odredil, da se v vseh okrožjih države ustanove prosvetni inspektorati, katerim bo dodeljen v pomoč po eden sposobnejši učiteljev okrožja.

V Učiteljskem domu v Beogradu bodo namestili 120 otrok vaških učiteljev, da jim omogočijo študiranje v prestolnici. Ker pa je število potrebnih še mnogo večje, zahteva »Narodna Prosveta«, da vlada rekvirira v ta namen v stanovanjih beograjskih bogatinov po 1 ali 2 sobi.

Preganjanje socialističnega učiteljsva v Franciji. Pod vladno Milleranda so začeli v Franciji preganjati socialistično učiteljsvo na najkrutejši način. Zveza francoskih učiteljskih sindikatov se je bila o priliki štrajka francoskih železničarjev postavila na stran poslednjih in se je s tem pregrešila zoper suvereniteto države. Tako se glasi vsaj obtožba Millerandove vlade. Vsi voditelji takratnega gibanja so ali zaprti, ali pa odpušteni iz službe. Tako je n. pr. zaprt učitelj Lorient. Med odpuščenimi beremo imena sledečih socialistov: François, Marie Mayout, Julia Bertrand, Lucie Colliard, Hélène Brion, Paul Briard (ki uživa provizorno osebno prostost), Henriette Izambard in Louis Bouet, glavni tajnik Zveze sindikatov. Premeščeni in na drug način kaznovani so sledeči: učiteljica Bouet, Gabrielle, in oba Duranda. Vsi preganjanci so energični borilci za pravice učiteljskega stanu, ki so storili tudi mnogo dobrega francoskemu šolstvu.

12. septembra t. l. je bilo v Hrovači pri Ribnici slovesno odkritje plošče pokojnemu jezikoslovcu-učerjaku p. Stanislavu Škrabcu.

IZ UPRAVNIŠTVA.

V tekočem mesecu smo dobili nekatere reklamacije za list. Konstatiramo, da je uprava točno in redno odposlala liste vsem članom »Zveze«. Nekateri člani so krivi sami, da ga v poštinih niso prejeli, ker niso na pošti naznanili kaj je storiti z njihovimi listi; zato se je moglo zgoditi, da nam je pošta nekatere vrnila s pripombo »partito«, pri drugih je bilo razvidno, da so menjali bivališče, ne da bi kaj naznanili upravi; pri tretjih se je pa na pošti izgubil. Mi smo storili svojo dolžnost v polni meri in v resnici ne zaslužimo ostrega tona, ki zveni iz nekaterih reklamacij. Poslali smo ga tudi na Medvedje brdo, pošta Idrja in kasneje tudi na pošto Rovte; tovarišiči, ki ga obkraj ni prejela, ga lahko odpošljemo tudi na pošto »Colle degli orsi«, ako že tako hoče.